

МОДУЛЬ 4

Діагностика вірусних гепатитів С та В

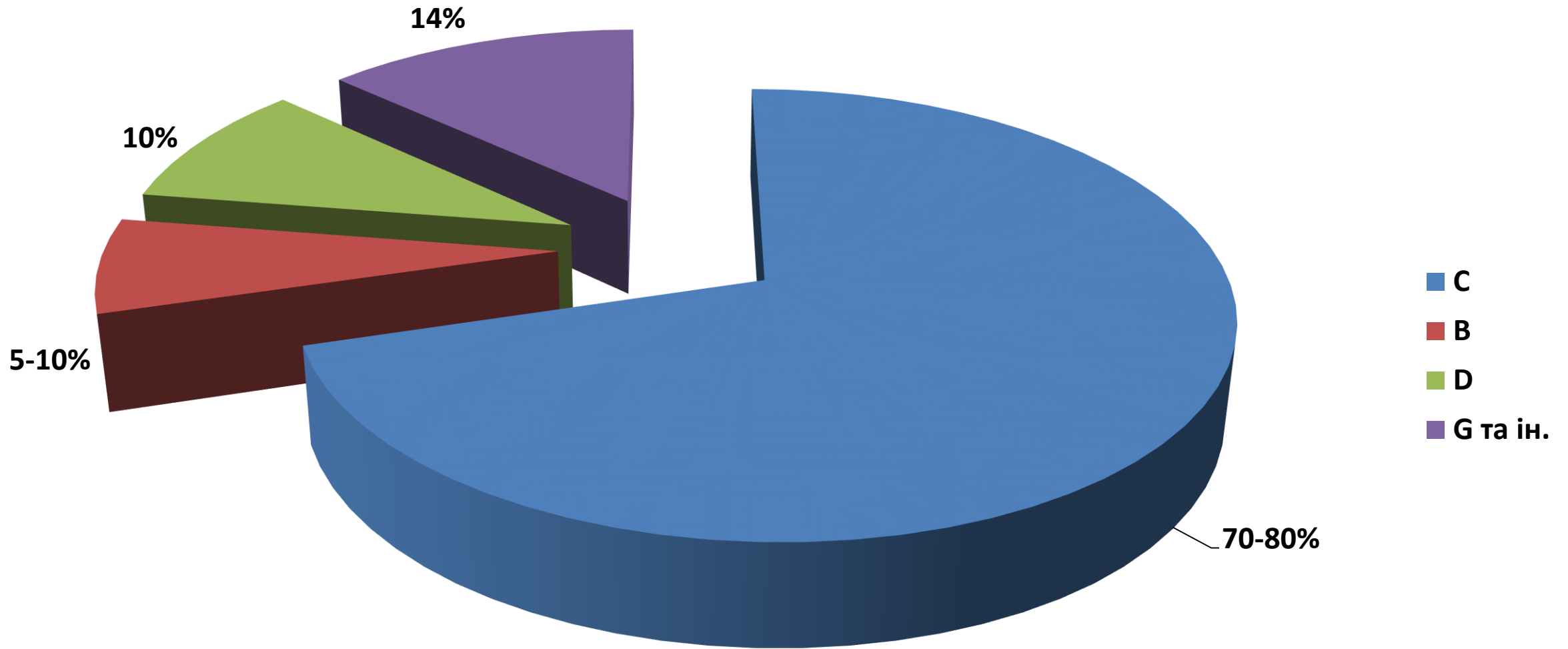
Тема 4.1

Скринінг та діагностика ВГС та ВГВ

Ірина Боброва

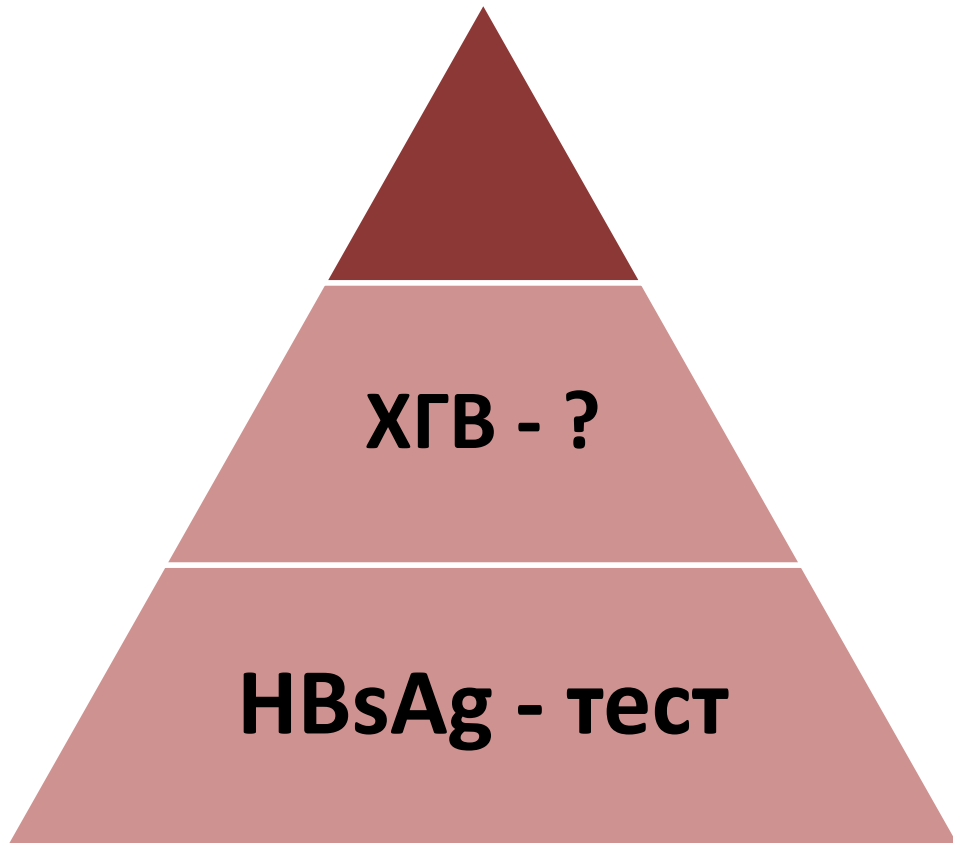
Д.М.Н

Хронізація вірусних гепатитів

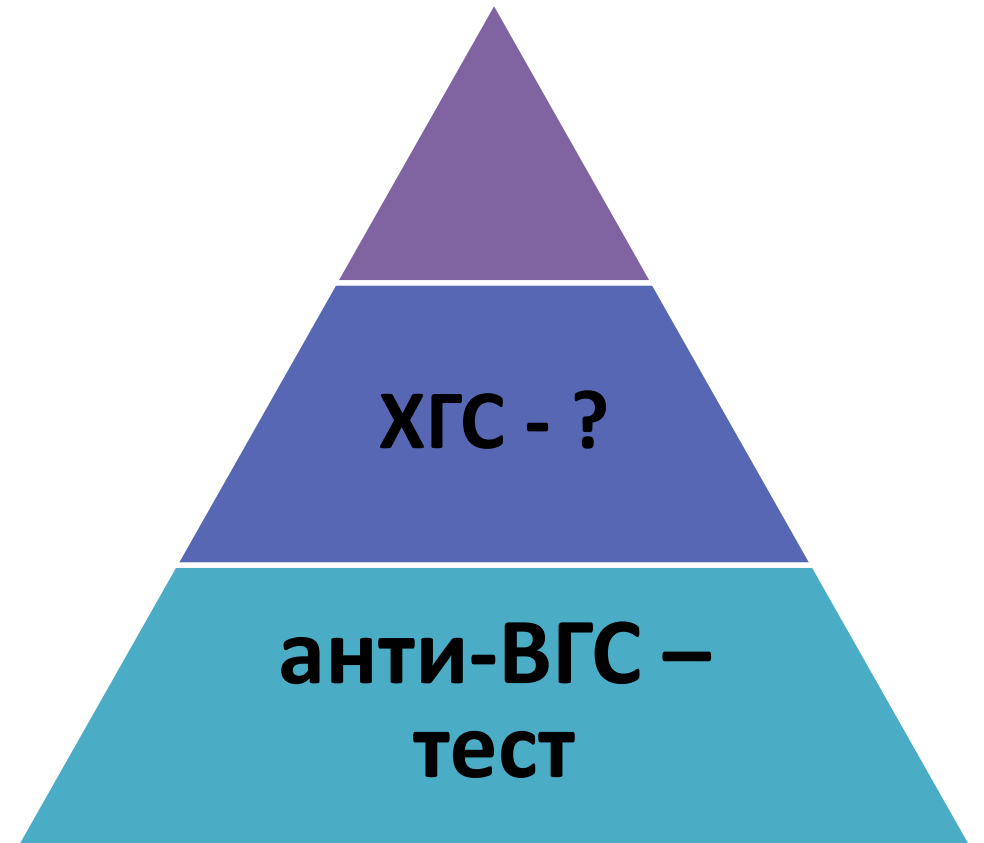

Україна

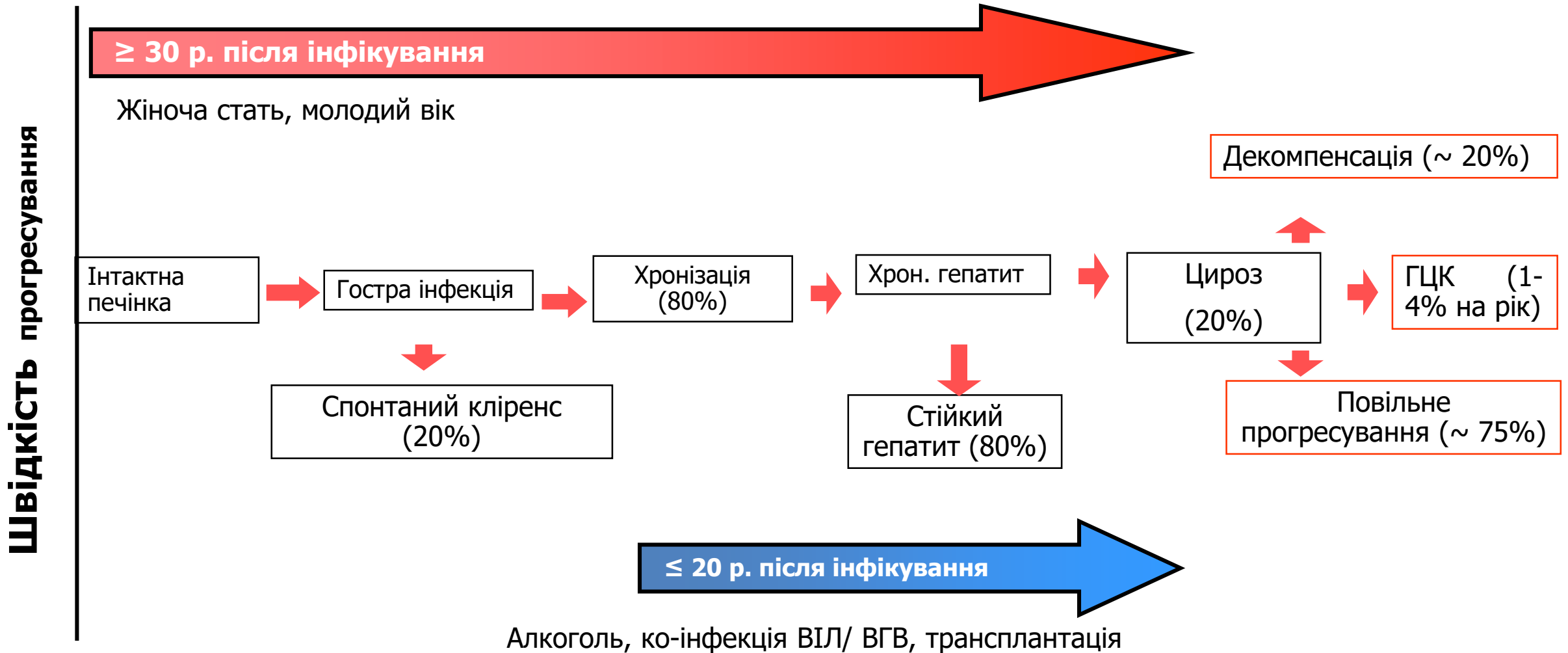
ВГВ-інфекція

ВГС-інфекція

Природний перебіг гепатиту С

Безжовтянична форма

81%

Жовтянична форма

56%

Підвищений ризик інфікування ВГС мають люди, які:

- вживають наркотики ін'єційно або інтраназально
- отримують продукти крові або інвазивні процедури в медичних закладах з неадекватною практикою контролю інфекції
- мають сексуальних партнерів, інфікованих ВГС
- мають ВІЛ-інфекцію
- знаходяться або знаходились в місцях позбавлення волі

+ діти, які народились від жінок з ВГС

36,7 млн.

людей з ВІЛ
згідно прогнозу
ВООЗ

2,3 млн.

з них мали в минулому або наразі мають
серологічно встановлену інфекцію ВГС

6,2%

показник розповсюдженості
анти- ВГС серед усіх людей, хворих на
ВІЛ

Хвороби печінки є однією з головних причин захворюваності і смертності серед людей з ВІЛ.

Цільове тестування рекомендовано для найбільш уражених ВГС груп населення

- контакт з кров'ю та біологічними рідинами особи, потенційно хворої на ВГС
- особи із ризикованою поведінкою
- мігранти
- ЛВІН
- особи у місцях позбавлення волі і закритих закладах
- ЧСЧ
- працівники секс-бізнесу
- ВІЛ-інфіковані
- діти від ВГС-інфікованих жінок, особливо з ко-інфекцією ВІЛ/ВГС

Тестування на рівні загального населення: всі дорослі

В умовах, де показник анти-ВГС складає $\geq 2\%$
або $\geq 5\%$

Тестування вікових когорт

Стосується конкретних вікових когорт з підвищеним ризиком інфікування (трансфузії крові та її компонентів)

Генотипи ВГС

1В

переважає в
Україні та в
Європі загалом

3А

переважає серед
ЛВІН

**В Європейському регіоні ВООЗ найвищий рівень
вживання алкоголю у світі**

Вдвічі

підвищується ризик цирозу
печінки при хронічному
гепатиті

**В Східній Європі і Центральній Азії реєструється
максимальний тягар ко-інфекції ВГС/ВІЛ**

27%

від глобального тягаря

Нова група ризику: АТО

Парентеральні втручання і операції, особливо у
військово-польових умовах

Трансфузії

Побутові чинники в умовах АТО: ножиці загального
користування, посуд, леза

Скринінг на ВГС

- Групи поведінкового та професійного ризику
  - Пацієнти СНІД-центрів, дерматовенерологічних, гастроентерологічних наркологічних, туберкульозних, онкогематологічних, гемодіалізних лікувально-профілактичних закладів
  - Люди, яким проводять багато парентеральних втручань
  - Хворі перед плановими операціями
  - Вагітні. Планування родини
  - Донори. Безпека крові
-

Нові:

- Учасники АТО
- Немедичні парентеральні втручання: тату, татуаж, пірсинг, косметичні процедури, «ін'єкції молодості», манікюр, педікюр тощо

Діагностика гострого ВГС

Антитіла IgM до ВГС не мають великого значення, часто позитивний результат при ХГС

РНК ВГС + часто + до появи АТ, характерно до гострого ВГС

RIBA або SIA допомагають при сероконверсії анти-ВГС, визначають АТ до окремих вірусних білків

Антитіла гострої фази

Найбільш ранні

анті-Core і анти-NS3
(співпадають з
max. ↑АЛТ/АСТ і клінічними
проявами)

Далі

з`являються анти-NS5

Найпізніші

NS4
(пізня сероконверсія)

Клінічний протокол надання медичної допомоги хворим на хронічні гепатити

Наказ МОЗ України від 13.06.2005 № 271

Уніфікований клінічний протокол ... вірусний гепатит С у дорослих

Наказ МОЗ України від 18.07.2016 № 729

Діагностичні критерії

1. клінічні, біохімічні, вірусологічні, гістологічні
2. ультразвукове обстеження
3. фіброгастродуоденоскопія
4. радіоізотопна сцинтиграфія

Діагностичні критерії

1

клінічні

2

вірусологічні

3

біохімічні

4

гістологічні

Інструментальні методи

ультразвукове обстеження

фіброгастродуоденоскопія

радіоізотопна сцинтиграфія

Вірусологічна (специфічна) діагностика

Гепатит С (ХГС)

анти-ВГСscore IgG при відсутності або низькому титрі анти-ВГСscore IgM, виявлення РНК ВГС у крові

Імунохроматографічний аналіз

потребує підтвердження за допомогою ІФА 3 - 4 покоління

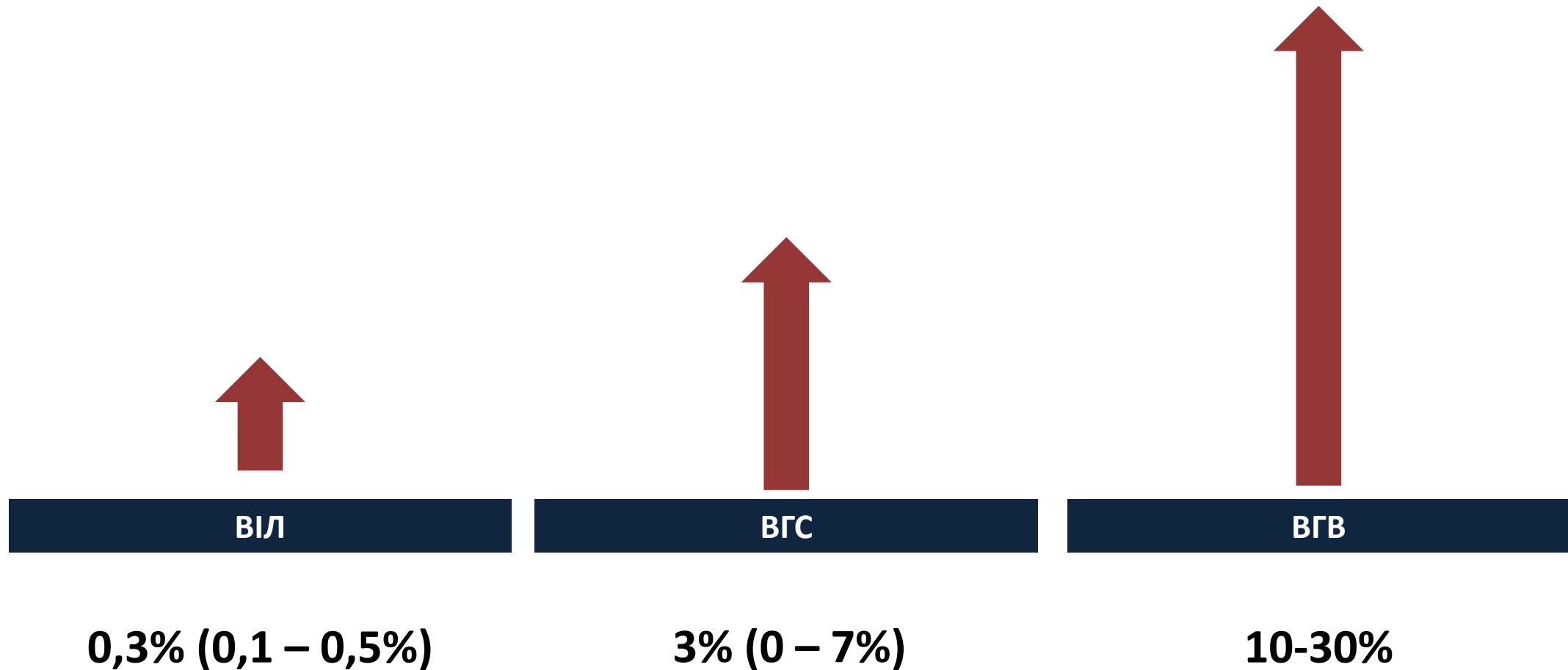
Для профілактики вертикальної трансмісії

РНК ВГС кількісно у плазмі крові та генотипи і субтипи

Діагностичний алгоритм при ВГС

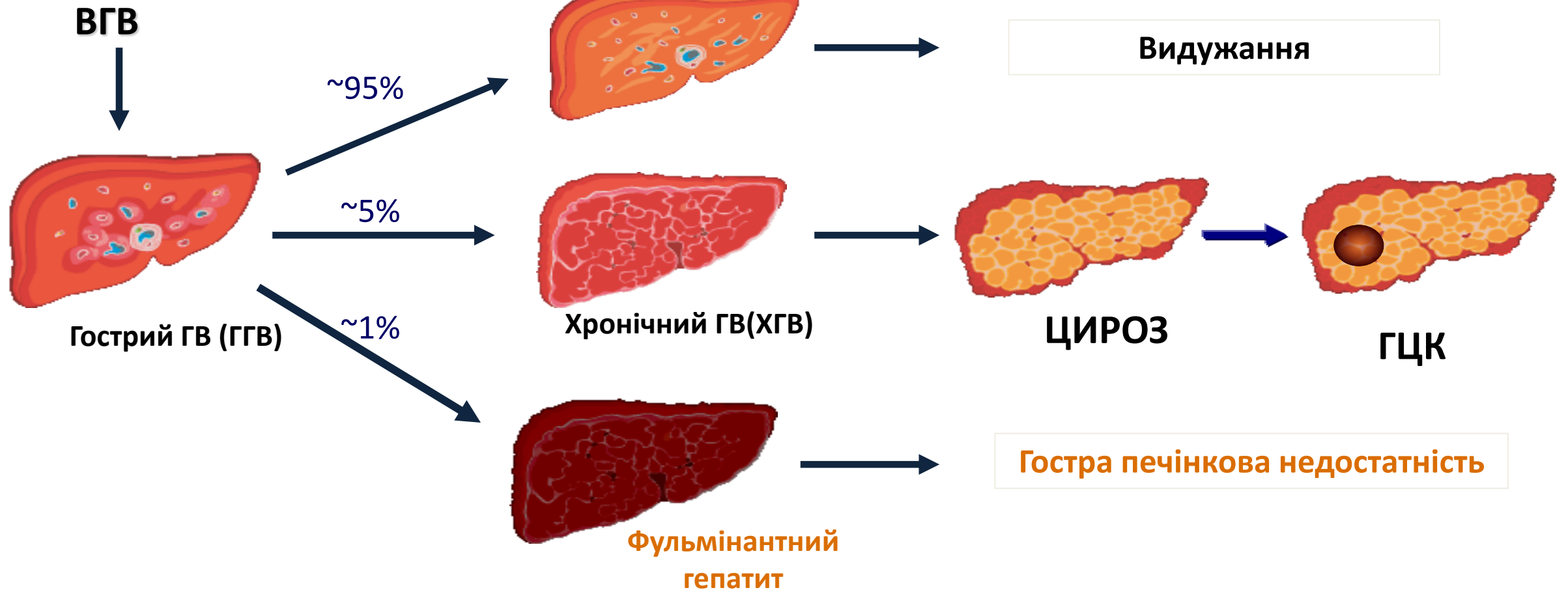

Вірогідність зараження при пошкодженні шкіри контамінованим інструментом

Природний перебіг ВГВ

HBsAg – Елімінація/Сероконверсія

Вірогідність розвитку ХГВ у дітей

80-90%

Інфіковані у
грудному віці

20-50%

Інфіковані у віці
1 – 5 років

HBsAg
**(«австралійський»
антиген)**

основний скринінговий маркер ВГВ. Найбільш ранній маркер ГГВ. Виявлення HBsAg в крові понад 6 міс. може вказувати на ХГВ

Anti-HBs

вказує на ерадикацію ВГВ-інфекції і захищає від повторного інфікування

HBeAg

маркер активної реплікації вірусу, вказує на високий рівень віремії

Anti-HBe

свідчить про ремісію процесу, за винятком інфекції pre-C/core-promoter мутантними штамми ВГВ

Anti-HBc класу IgM

при ГГВ або загостренні /активації ХГВ

Anti-HBc класу IgG

після перенесеної або поточної ВГВ-інфекції (зберігаються пожиттєво)

Тестування загального населення

В умовах, де HBsAg зустрічається у 2% або 5% населення

Тестування вагітних жінок

В умовах, де HBsAg зустрічається у 2% або 5% населення

Цільове тестування серед найбільш уражених груп населення

Особи з високим ризиком інфікування ВГВ:

- мігранти
- особи із ризикованою поведінкою
- контакт з кров'ю і біологічними рідинами особи, потенційно хворої на ВГВ
- особи з підозрою на ХВГ
- статевий та сімейний контакт по ВГВ-інфекції
- медичні працівники – тест на HBsAg + вакцинація

Донори крові

Скринінг донорів є обов'язковим (Женева: ВООЗ-2010)

Специфічне підтвердження діагнозу

1

Гепатиту В

Позитивні антитіла до HBsAg та Hbcor Ig G і за відсутності Hbcor Ig M (або незначному вмісті, порівняно з Hbcor Ig G) і позитивною ДНК ВГВ у плазмі крові чи у біоптаті печінки (за допомогою ПЛР)

+

Інфіковані у грудному віці

2

Гепатиту D

Позитивні HDV Ig G або позитивні сумарні антитіла до HDV і позитивна РНК HDV при наявності маркерів HBV-інфекції - HBsAg і / або Hbcor IgG

Клінічні форми ВГВ

1

**Гострий
гепатит В:**

90% видужання
5-9% хронізація

2

**Хронічний
гепатит В**

3

«Носійство»
HBsAg при
відсутності
симптомів гепатиту

4

**Прихована ВГВ-
інфекція**
ДНК ВГВ+ лише в
тканині печінки

Діагностичні критерії ХГВ

> 6 міс

**> 2000–20000
МО/мл**
(100000 коп/мл)

АЛТ/АСТ

HbsAg +

ДНК ВГВ

Постійно або періодично
підвищена активність

Критерії HBsAg-носійства

- HbsAg + > 6 міс.
- HbeAg -, anti HbeAg+
- ДНК ВГВ < 2000 МО/мл (10000 коп/мл)
- Постійна нормальна активність АЛТ/АСТ
- F0 ст. (у біоптатах печінки відсутні ознаки запалення)
- Динамічне спостереження

АЛТ/АСТ, ДНК ВГВ – 1 раз на 6 місяців

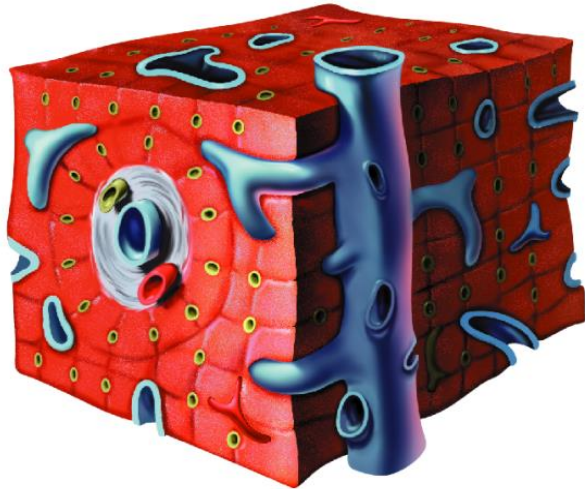
УЗД печінки, альфа-ФП – 1 раз на рік

Біохімічна активність	Рівень АЛТ* крові	Морфологічна активність по ІГА* (індекс гістологічної активності)
Не визначається	Норма	Нормальна печінка або ХГ з мінімальною активністю, рідко - більш виражена активність, особливо при ВГС-інфекції
ХГ зі слабкою Активністю	Підвищена < 3 разів (N)	Слабо виражена
ХГ з помірною активністю	Підвищена в 3-10 разів	Помірно виражена
ХГ з вираженою активністю	Підвищена > більше 10 разів	Виражена / Висока

Гістологічне визначення стадії – METAVIR

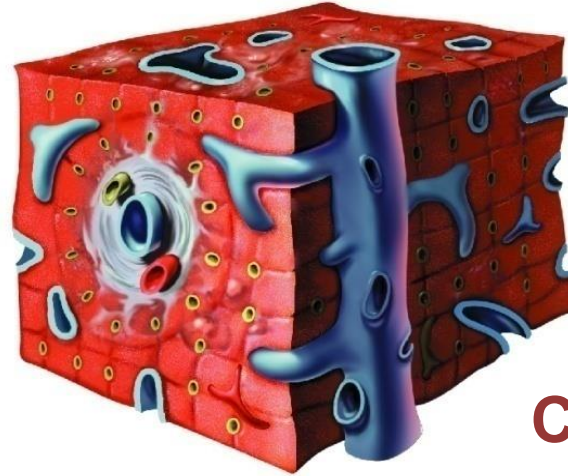
Стадія 0

Немає фіброзу

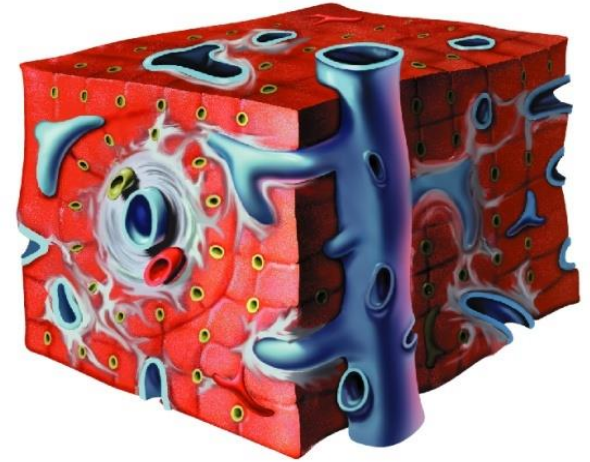
Стадія 1

Портальний фіброз

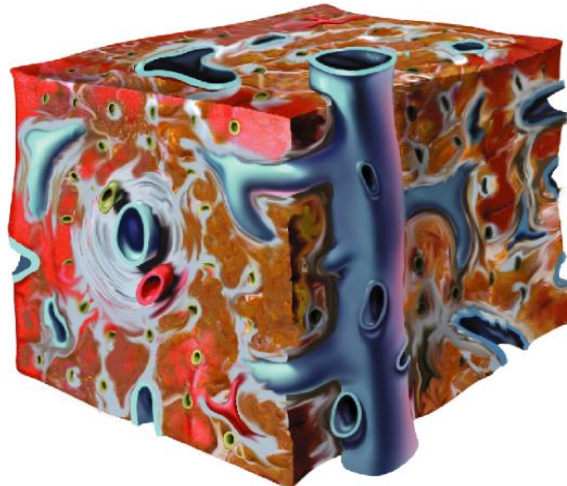
Стадія 2

Нечисленні септи

Стадія 3

Численні септи

Стадія 4

Цироз

Діагностика ВГВ

Гострий гепатит В

наявність в крові серологічних маркерів - HBsAg, $\pm$ HBeAg, Анти-HBc Ig M (і G), ДНК ВГВ

Хронічний гепатит В

- часто – випадкова знахідка
- діагностика заснована на лабораторних методах

Маркери ВГВ	HBsAg	HBsAb	HBcAb	HBeAg	HBeAb	ДНК ВГВ
Хронічна реплікативна інфекція						
HBeAg (+) - пацієнти	+	-	+	+	-	+
HBeAg (-) - пацієнти	+	-	+	-	+	+
Прихована (Occult) ВГВ – інфекція	-	-	+	-	+	(+) в біоптаті печінки
Імунотолерантна (інтегративна) ВГВ - інфекція	+	-	+	-	+	-

Реплікативна фаза

активний ХГВ – наявна ДНК ВГВ, збільшена активність АЛТ

Нереплікативна (інтегративна) фаза

Спонтанне або зумовлене лікуванням зникнення HBeAg з появою АТ до HBeAg (сероконверсія по HBeAg).

ДНК ВГВ відсутня, АЛТ в нормі.

Спонтанний кліренс

До 1% хронічних носіїв інфекції зазнають спонтанного зцілення із зникненням HBsAg (сероконверсія по HBsAg)

HBsAg(+) позитивний

- «дикий» штам вірусу
- відрізняються підходи до лікування
- притаманний більш «доброякісний» перебіг
- з часом може трансформуватися в HBsAg(-) негативний

HBsAg(-) негативний

- вірус – мутант / pre-C / core-promoter – мутантний штам ВГВ, не здатний синтезувати HBsAg
- тяжче перебігає, швидше прогресує
- менша ефективність ІФН-терапії

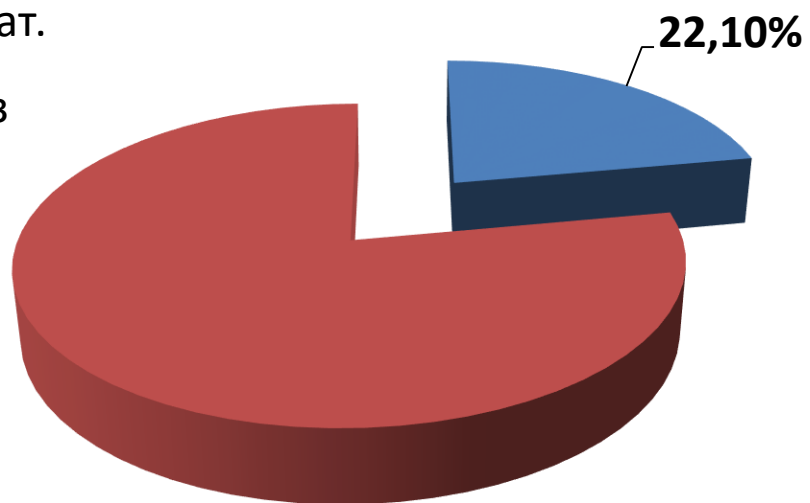
Серологічні маркери ВГВ

	HBsAg	Анти-HBs	Анти-HBcor	HBeAg	Анти-HBe	ДНК ВГВ
Гострий ГВ	+	-	+ IgM + IgG	+	-	+
Хронічний активний ГВ HBeAg +	+	-	+ IgG	+	-	+
Хронічний активний ГВ HBeAg -	+	-	+ IgG	-	+	+
Латентна ВГВ-інфекція	-	-	+ IgG	-	+	+ <i>(високочутливим методом!)</i>
Неактивне носійство HBsAg	+	-	+ IgG	-	+	-
Імунологічна пам'ять	-	+	+ IgG	-	+	-

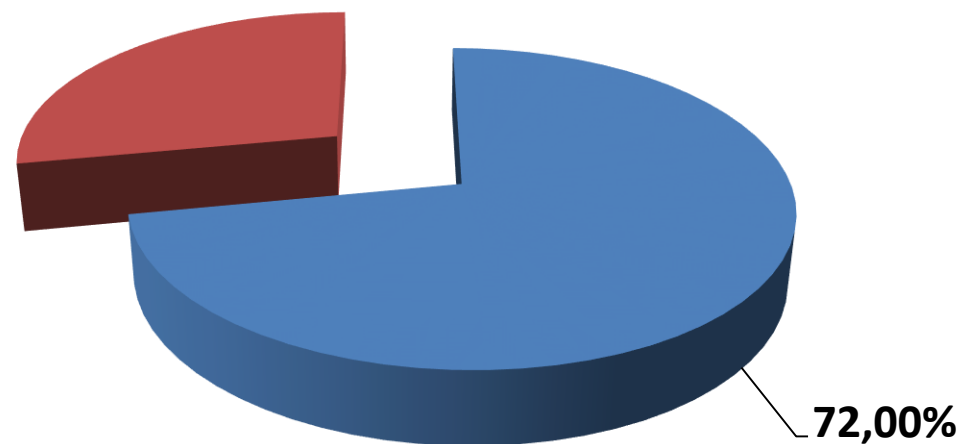
Розповсюдженість НВeAg

Франція

■ НВeAg-негат.
■ НВeAg+поз

1994

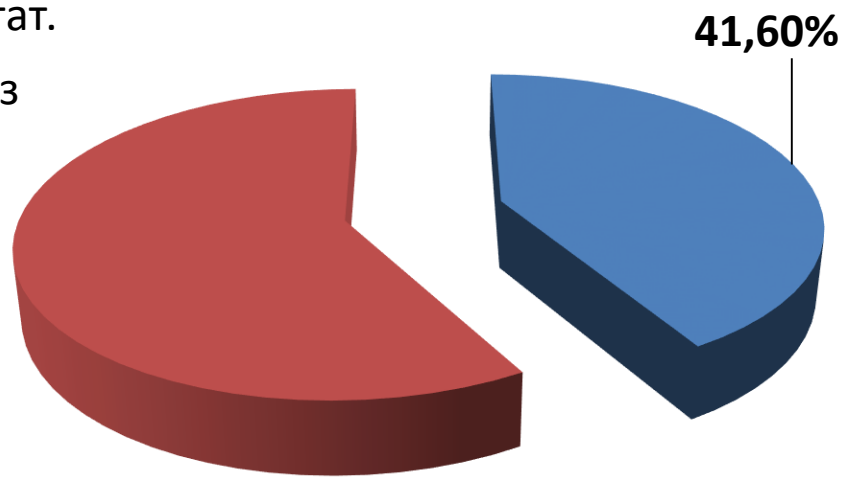

2006

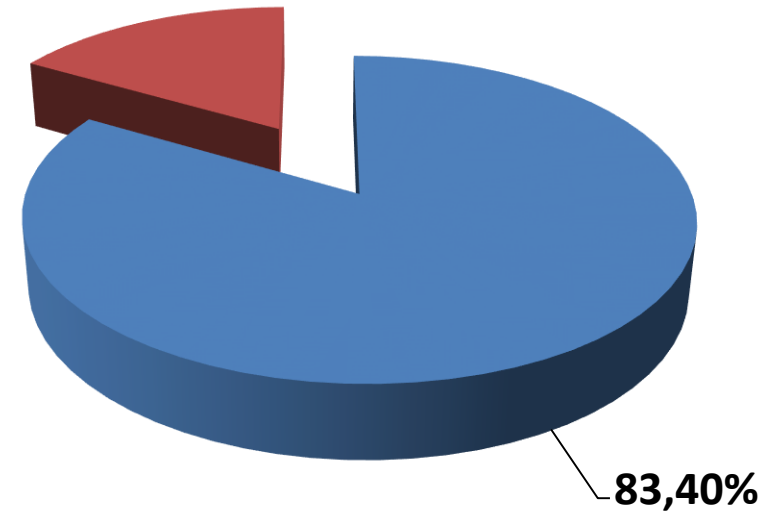
Розповсюдженість HBeAg

Італія

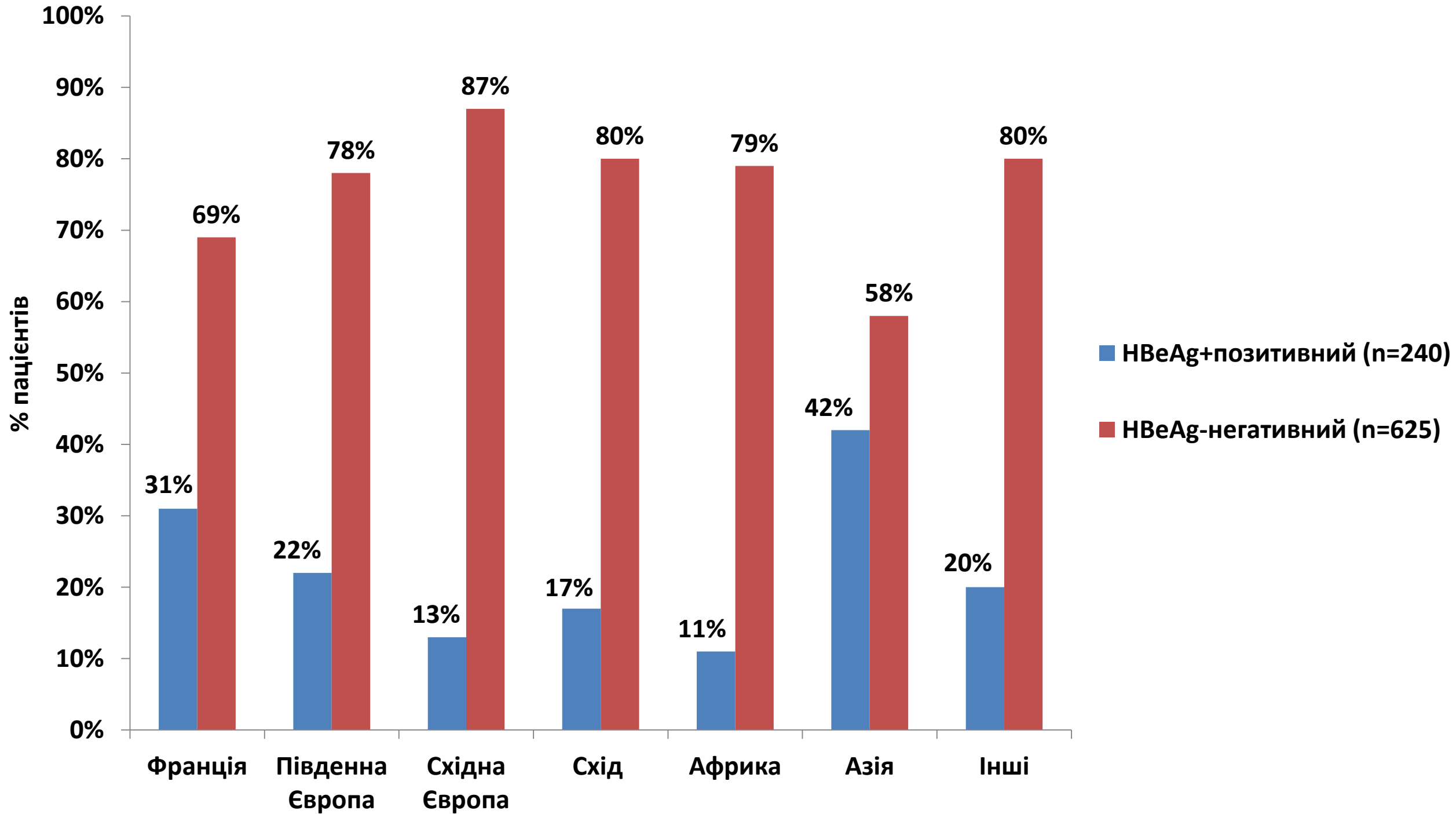
■ HBeAg-негат.
■ HBeAg+поз

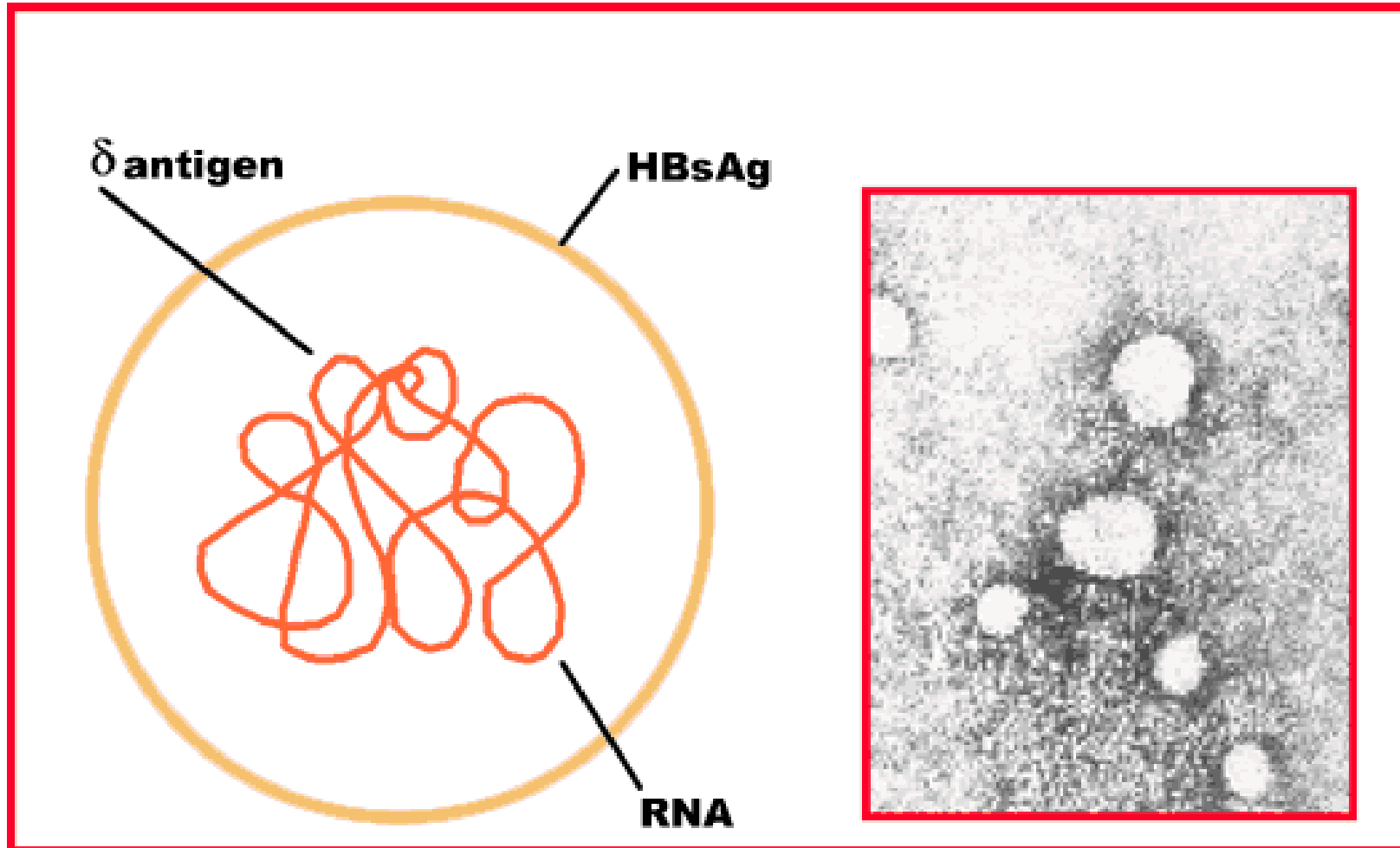
1975-1985

2001

Вірус гепатиту D

- Дефектний вірус, що використовує антиген ВГВ
- Шляхи передачі аналогічні ВГВ
- Може розмножуватися тільки при наявності ХГВ

- **При поєднанні ХГВ і ХГD – тяжкий перебіг, швидкий розвиток цирозу печінки**
- **Вакцинація проти гепатиту В одночасно захищає від гепатиту D**

**Система лабораторного скринінгу і діагностики
ВГС і ВГВ
має забезпечити максимальну точність**